

3. บทพิสูจน์ความสำเร็จในเชิงประจักษ์ (Empirical evidence)

รูปธรรมจากขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี

นับจากการเริ่มใช้นโยบายการพัฒนาจังหวัดด้วยยุทธศาสตร์บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี โดยผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ในขณะนั้น (นายเสรี สีหะไตร) โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ตั้งแต่กลางปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ถึงเมื่อตีตีผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ท่านดังกล่าว จะเกษียณอายุราชการไปเมื่อเดือนกันยายน 2559 ส่วนราชการ อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน ต่างๆ ยังมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจาก **เกิดผลลัพธ์ในเชิงประจักษ์ (Empirical evidence หรือ Evidence Base – Practice)** ในการพัฒนาให้หมู่บ้าน สู่วิถีความเข้มแข็ง มีขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง ตามธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ได้เป็นอย่างดีและเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยสะท้อนได้จากความสำเร็จอย่างเป็นระบบจริงจังและต่อเนื่องในระดับอำเภอ คือ **อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์** (การสัมภาษณ์เชิงลึกนายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ กำนันทั้ง 5 ตำบลของนายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ , 24 สิงหาคม 2561) และระดับหมู่บ้าน คือ **หมู่บ้านเจริญสุข หมู่ 12 ตำบลเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์** (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านเต็มชุด, 24 สิงหาคม 2561) นอกจากนี้ ยังปรากฏรูปธรรมแห่งความสำเร็จในการนำยุทธศาสตร์บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ไปปรับใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่องใน **เรือนจำนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์** (สัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำนางรอง เจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้แทนผู้ต้องขังในเรือนจำนางรอง , 24 สิงหาคม 2561)

3.1 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอำเภอตัวอย่างที่เอาจริงเอาจังและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี อย่างเต็มระบบ ทั้งนี้ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นอำเภอขนาดเล็ก ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก คือปราสาทหินพนมรุ้งและปราสาทอื่นๆ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชน ไม่ค่อยมีปัญหาภัยทางธรรมชาติที่เป็นภัยพิบัติรุนแรง ชาวบ้านมีพื้นฐานด้านจิตใจที่ค่อนข้างดีงาม มีความกระตือรือร้นและมีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิม สำหรับปัญหาด้านต่างๆ ก็จะมีเหมือนเช่นอำเภออื่น แต่จะไม่ค่อยรุนแรงมากนัก อำเภอได้เริ่มขับเคลื่อนการนำยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี มาใช้อย่างเต็มระบบเมื่อเดือนตุลาคม 2557 ตั้งแต่การเริ่มนโยบายและยุทธศาสตร์บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ของผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ในขณะนั้น (นายเสรี ศรีหะไตร) มาจนกระทั่งปัจจุบัน ทั้งนี้ ได้สานต่อนโยบายและยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี โดยใช้ ดีที่ 1 : เป็นคนดี และ ดีที่ 9 : การสร้างความเข้มแข็งให้กรม. เป็นปัจจัยหลักให้ทุกตำบลและหมู่บ้าน ต้องถือปฏิบัติ มีการดำเนินการตามระบบ กระบวนการและแผนปฏิบัติการอย่างครบถ้วน ในหลายหมู่บ้าน รวมทั้งมีการติดตามประเมินผล และการสรุปบทเรียน อย่างเข้มข้น จนกลายเป็นวิถีชีวิตของหมู่บ้านไปโดยปริยาย โดยมีธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ซึ่งเปรียบเสมือนกฎหมายหมู่บ้าน เป็นหลักในการขับเคลื่อนตามตัวแบบ B CM Model ซึ่งธรรมนูญหมู่บ้านและระบบสันติสุข 9 ดี เข้ามาช่วยเติมเต็มในส่วนที่ยังเป็นปัญหาหรือที่ขาดไป สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี (เก็บรักษาไว้ที่หอธรรมนูญประจำหมู่บ้าน ที่ชาวบ้านทุกคนให้ความเคารพและศรัทธา โดยชาวบ้านจะเกรงกลัวและให้ความเคารพกับธรรมนูญหมู่บ้านมากกว่าการกลัวกฎหมาย) จะกำหนดให้ทุกคนทำพิธีสาบานตนในพิธีสำคัญๆ รวมทั้งก่อนการเริ่มทำกิจกรรมสาธารณะร่วมกัน โดยการนำของผู้ใหญ่บ้าน

และ กม.ราชการและ อบท. ทำงานง่ายขึ้น โดยทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้อำนวยการ ความสะดวกและเสริมหนุนการพัฒนาในโครงการ / กิจกรรมการพัฒนาตาม นโยบายรัฐ ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ราชการต้องปรับตัวเข้ากับหมู่บ้าน และเชื่อมกับหมู่บ้านและตำบลในลักษณะ พบกันครึ่งทาง ระหว่าง Top Down กับ Bottom up (ครอบครัว – คุ้มบ้าน – หมู่บ้าน – ตำบล – อำเภอ) ซึ่งต่างจาก พื้นที่อื่นๆ ที่ยังเป็นระบบ Top Down เพราะความเข้มแข็งที่มีเป็นทุนเดิมและ ความเป็นระบบในทุกมิติ จากการเติมเต็มของสันติสุข 9 ดี

3.1.1 ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สะท้อนได้จาก การลดลงอย่างเป็น ลำดับของปัญหาและสถิติอาชญากรรม การทะเลาะเบาะแว้ง โดยเฉพาะวัยรุ่น ในงานเทศกาลต่างๆ ปัญหายาเสพติด และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่มีอยู่ ค่อนข้างมาก (ในอดีต) ลดลงตามลำดับ จนเป็นศูนย์ (0) ในหลายปัญหา และ เกือบจะเป็นศูนย์ในบางปัญหา สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการใช้และ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี นั้น ประกอบด้วย

1) ใช้ ดีที่ 1 : เป็นคนดี และ ดีที่ 9 : การสร้างความเข้มแข็งให้ กม. เป็นปัจจัยหลักให้ทุกตำบลและหมู่บ้าน ต้องถือปฏิบัติ

2) กำหนดและผู้นำหมู่บ้าน เป็นแบบอย่างที่ดีตาม ดีที่ 1 : เป็น คนดี และนำการสร้าง ความเข้มแข็งให้ กม. (ดีที่ 9) คือการได้คนดีจาก ครอบครัวเข้ามาเป็นกรรมการคุ้มบ้าน และเป็นตัวแทนของคุ้มบ้านเข้ามาเป็น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เพื่อขับเคลื่อนปัจจัย 9 ดี ตามตัวแบบและ กระบวนการของยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี อย่างจริงจัง จึงทำให้เกิดความ ต่อเนื่องในการปฏิบัติให้มาจนถึงปัจจุบัน และจะขยายให้เกิดความเข้มแข็งใน ทุกตำบลและทุกหมู่บ้าน ในระยะอันใกล้

3) อำเภอ และหน่วยราชการระดับอำเภอ รวมทั้ง อปท. เข้าใจ และเห็นความสำคัญของเป้าหมายในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน / ชุมชน ให้มีขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองในระดับหมู่บ้าน / ชุมชน ให้มากที่สุด จะทำให้ อำเภอ และหน่วยราชการระดับอำเภอ รวมทั้ง อปท. ทำงานง่ายขึ้น โดยทำหน้าที่เปรียบเสมือนผู้อำนวยการระดับอำเภอและเสริมหนุนการพัฒนาในโครงการ / กิจกรรมการพัฒนาตามนโยบายรัฐ ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องปรับตัวเข้ากับหมู่บ้าน และเชื่อมกับหมู่บ้านและตำบลในลักษณะ พบกันครึ่งทางระหว่าง Top Down กับ Bottom up (ครอบครัว – คุ้มบ้าน – หมู่บ้าน – ตำบล – อำเภอ) ซึ่งต่างจากพื้นที่อื่นๆ ที่ยังเป็นระบบ Top Down

4) ชุดคุ้มครองหมู่บ้าน (ชคบ.) ตามยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี จะมีความแตกต่างจาก ชคบ. ที่มีอยู่ตามกฎหมาย โดย ชคบ. จะเปิดโอกาสให้วัยรุ่นที่ เคยมีปัญหาหรือผู้ที่เคยทำตัวเป็นอันธพาลของพื้นที่ เข้ามาร่วมทำหน้าที่เป็น ชคบ. ด้วย (เปรียบเทียบเหมือนการไถ่บาป ที่เคยกระทำไว้) และ ชคบ. จะบูรณาการได้เป็นอย่างดีกับพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้วยความร่วมมือของประชาชนในทุกครอบครัว ในการสอดส่องดูแลและเป็นหูเป็นตา ร่วมกับ ชคบ. และเจ้าหน้าที่รัฐ อีกทางหนึ่ง เพราะถือเป็นหน้าที่ของทุกคนตามธรรมนูญหมู่บ้าน ที่ต้องปฏิบัติ เพื่อความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน

5) กองทุนพึ่งพาตนเอง (ชาวบ้านระดมทุนหรือหารายได้เข้ากองทุนเอง) เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้หมู่บ้านเข้มแข็ง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือหรือพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐหรือ อปท. ที่มีข้อจำกัดในเรื่องของการเบิกจ่ายที่ไม่เอื้อต่อกิจกรรมการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในเบื้องต้นของหมู่บ้าน

3.2 บ้านเจริญสุข หมู่ 12 ต.เจริญสุข อ.เฉลิมพระเกียรติ

หมู่บ้านเจริญสุข เป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วัฒนธรรม และ OTOF ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดบุรีรัมย์ (ผ้าย้อมอัคนี หรือดินภูเขาไฟ) เริ่มขับเคลื่อนการนำยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี มาใช้อย่างต่อเนื่องระบบเมื่อเดือนตุลาคม 2557 ตั้งแต่การเริ่มนโยบายและยุทธศาสตร์บุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ของผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ในขณะนั้น (นายเสรี ศรีหะไตร) มาจนกระทั่งปัจจุบัน เน้นการบริหารหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การจัดทำธรรมนูญหมู่บ้าน ตามกรอบธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ที่คุ้มบ้านและสมาชิกคุ้มบ้าน มีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับแก้เพิ่มเติม รวมถึงแผนกิจกรรมต่างๆ ก่อนเริ่มดำเนินการ มีธรรมนูญหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาธรรมนูญหมู่บ้าน และจะทำพิธีถวายสัตย์/ สาบานตน ในพิธีสำคัญๆ ตลอดจนก่อนเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้ ธรรมนูญหมู่บ้าน เป็นกฎหมู่บ้านที่ไม่ได้ขัดหลักกฎหมาย หมู่บ้านได้ปฏิบัติตามระบบและแผนกิจกรรม ตั้งแต่ดีที่ 1 – 9 อย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน อย่างเคร่งครัด

พื้นฐานและกลไกสำคัญของยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี นั้น ประกอบด้วย ปัจจัยดีที่ 1 : เป็นคนดี และปัจจัยดีที่ 9 : การสร้างความเข้มแข็งของ กม. กล่าวคือ ปัจจัยดีที่ 1 : เป็นคนดี เป็นกระดุมเม็ดแรกที่ เป็นพื้นฐานที่สำคัญมาก และผนวกกับการขับเคลื่อนด้วยปัจจัยดีที่ 9 : การสร้างความเข้มแข็งของ กม. ที่ก่อให้เกิดพลังและความเชื่อมโยงที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบกับปัจจัยดีที่ 2 – ปัจจัยดีที่ 8 สำหรับโครงสร้างการบริหารงานหมู่บ้าน ด้วย กม. นั้น ใช้แนวคิดเปรียบเทียบตามหลักการของยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี คือ หมู่บ้านเปรียบเสมือนประเทศ โดยมี กม. ที่เปรียบเสมือน คร.ม. เป็นฝ่ายบริหาร ซึ่งได้แบ่งโครงสร้างออกเป็นฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย ฝ่ายอำนวยการ (คร.ม.) ฝ่าย

ปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (เปรียบเหมือนทหารและตำรวจ) ฝ่าย
แผนพัฒนาหมู่บ้าน ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ ฝ่ายสังคม สิ่งแวดล้อมและการ
สาธารณสุข ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฝ่ายกีฬา การท่องเที่ยวและ
เยาวชน เสนาธิการหมู่บ้าน ปลัดหมู่บ้าน และคณะกรรมการฝ่ายด้าน
(เปรียบเสมือนสภาผู้แทนราษฎร) ซึ่งจะมีเด็กและเยาวชน (กม.น้อย) เข้า
มาร่วมทำงานเพื่อการสืบทอดหรือเป็นระบบทายาทสืบทอด การบริหารและ
พัฒนาหมู่บ้าน ให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

3.2.1 ผลลัพธ์จากการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี

1) หมู่บ้านเกิดความสงบ ประชาชนมีความสุข เห็นมรรคผล
ชัดเจน ปัญหาและสถิติของปัญหาในทุกๆ ด้านในอดีต ลดลงเป็นศูนย์ (0) ใน
หลายด้าน หรือเกือบเป็นศูนย์ (0) ในบางด้าน

2) สันติสุข 9 ดี เปรียบเสมือนวัคซีนหรือภูมิคุ้มกันของหมู่บ้าน
ที่ทำให้หมู่บ้านและประชาชนมีความเท่าทันและปรับตัวได้ กับความ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากภายนอก

3) สันติสุข 9 ดี ทำให้ประชาชนและหมู่บ้านมีขีดความสามารถ
ในการพึ่งตนเองและจัดการตนเองได้ โดยไม่ต้องหวังหรือรอการพึ่งพิงจาก
ภาครัฐหรือจากภายนอก เหมือนเช่นที่ผ่านมาในอดีต

4) ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนหมู่บ้าน ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วม
เป็นคณะทำงานในการแก้ไขร่าง พรบ.ป่าชุมชน ซึ่งเป็นผลจากความเข้มแข็ง
ของ กม. (ดีที่ 9) และความเข้มแข็ง รวมทั้งการเอาจริงเอาจัง กับการขับเคลื่อน
แผนงานและกิจกรรมตามธรรมนูญหมู่บ้าน ดีที่ 5 (สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์)

3.2.2 ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี

1) ผู้นำ (ผู้ใหญ่บ้าน ผช.ผู้ใหญ่บ้าน และ กม.ดีที่ 9) เป็นแบบอย่างให้สมาชิกในหมู่บ้าน โดยเฉพาะการเป็นคนดี (ดีที่ 1)

2) การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับและในทุกกิจกรรม ใช้หลักประชาธิปไตยในทุกกิจกรรม โดยการประชาคมก่อนเริ่มกิจกรรมตามแผนพัฒนาในทุกกิจกรรม ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องในระบบประชาธิปไตยให้กับประชาชน

3) การให้ความร่วมมือของทุกครอบครัวในกิจกรรมทุกกิจกรรม ตลอดจนความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการนำมาปฏิบัติในทุกครอบครัว

4) ระบบทายาท 9 ดี คือ กม.น้อย เป็นโรงเรียนจำลองเพื่อฝึกเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมสืบทอดสู่การเป็น กม. ในการบริหารจัดการหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

5) สันติสุข 9 ดี มีความสอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของหมู่บ้านที่มีอยู่เป็นทุนเดิม และเพื่อให้ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี เกิดผลลัพธ์ที่ดีในการพัฒนาหมู่บ้าน / ชุมชน ทั้งในจังหวัดบุรีรัมย์เอง และจังหวัดหรือพื้นที่อื่นๆ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งมีความคุ้นเคยกับยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี อยู่แล้ว และ มหาวิทยาลัยขอนแก่นหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ดำเนินการถอดบทเรียนความสำเร็จ และจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเติมเต็มและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ที่จังหวัดบุรีรัมย์มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่องในทุกอำเภอ ทุกตำบลและทุกหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

ต่อหน่วยงานภาครัฐและจังหวัดอื่นๆ เพื่อการนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนในวงกว้าง ต่อไป

3.3 เรือนจำนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

เรือนจำนางรอง เป็นหน่วยราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงานแรกของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่นำยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี เข้ามาช่วยการขับเคลื่อนการพัฒนาเรือนจำ โดยในช่วงปี 2554 – 2558 เรือนจำ ประสบปัญหาความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติด และโทรศัพท์มือถือเช่นเดียวกับเรือนจำและทัณฑสถานหลายแห่งทั่วประเทศ ในปี 2557 รมว.ยุติธรรม (พลเอกไพบูลย์ คุ้มฉายา) ได้มอบนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา และผู้ว่าราชการจังหวัด (นายเสรี ศรีหะไตร) มอบนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด ด้วยยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี และตัวแบบการบริหารจัดการรายกรณี (B CM Model) และตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นมา เรือนจำนางรอง ได้ดำเนินการขับเคลื่อนธรรมนูญสันติสุข 9 ดี เข้ามาปรับใช้กับเรือนจำอย่างต่อเนื่องและจริงจังในทุกมิติ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรือนจำ และเป้าหมายสูงสุดคือ การคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม ต่อไป ทั้งนี้ โดยเรือนจำ มีกฎที่เข้มงวดและถือปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและนักโทษเด็ดขาด อยู่แล้ว ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี เป็นระบบที่เข้ามาช่วยพัฒนาผู้ต้องขัง ให้เป็นคนดีเพื่อเตรียมกลับสู่ภูมิลำเนาและได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นระบบป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขัง กลับไปมีพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำอีก ภายหลังได้รับการปล่อยตัว เมื่อพ้นโทษ เนื่องจากสันติสุข 9 ดี เป็นพื้นฐานชีวิตของทุกคนที่ควรจะมี

เรือนจำฯ ได้จัดตั้งหมู่บ้านนายถวิลสันติสุข ขึ้นในเรือนจำ แบ่งเป็น 4 คุ่มบ้าน ได้แก่ คุ่มนายถวิลสันติสุข แดน 1 -3 และคุ่มนายถวิลสันติสุข แดน

หญิง เจ้าพนักงานและผู้ต้องขังของเรือนจำนางรองทุกคนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี ที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านโดยมีเจ้าพนักงานของเรือนจำเป็นผู้ขับเคลื่อน ผู้บังคับแดนเป็นปลัดหมู่บ้าน และมีผู้ต้องขังที่เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการคุ้มบ้าน และดำเนินการตามกระบวนการและแผนกิจกรรมตามธรรมนูญหมู่บ้านนารายณ์สันติสุข 9 ดี อย่างทุ่มเท จริงจังและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จนเกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาเสพติดและโทรศัพท์ในเรือนจำได้อย่างเด็ดขาด เป็นเรือนจำสีขาว ผู้ต้องขังในเรือนจำมีระเบียบวินัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเชิงบวกมากขึ้น

สำหรับปัจจัยที่จะทำให้ยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี เกิดความสำเร็จในการนำไปใช้กับการพัฒนาเรือนจำ หรือในหน่วยงานราชการ อื่นๆ นั้น จำเป็นต้องมีการเสนอให้เป็นนโยบายที่เอาจริงเอาจัง และต่อเนื่อง ผู้บริหารระดับสูงต้องมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญ และ ข้าราชการและพนักงานทุกระดับต้องทุ่มเทและเป็นแบบอย่างให้ได้ก่อน เหมือนเช่นเรือนจำนางรอง ที่ดำเนินการและเกิดมรรคผล ดังที่กล่าวมาแล้ว

จากบทพิสูจน์ความสำเร็จเชิงประจักษ์ (Empirical evidence หรือ Evidence Base – Practice) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์สันติสุข 9 ดี จึงได้มีการสรุปความสำเร็จเป็นการตกดอกออกผลของต้นไม้ 9 ดี วิธีสร้างชาติสันติสุข เพื่อความเข้าใจของทุกฝ่าย ดังภาพที่ 9

